

Nacka kommun,
registrator@nacka.se och
Nacka vatten och avfall AB,
kundservice@nvoa.se

Beslut om att förbjuda grundvattenbortledning utan tillstånd längs Värmdövägen i Nacka kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutar att med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken (MB) förbjuda Nacka kommun med organisationsnummer 212000-0167 och Nacka vatten och avfall AB med organisationsnummer 559066-7589 (Nacka VA) att utan tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken bortleda grundvatten ur det orangemarkerade området vid och på Värmdövägen enligt figur 1 nedan. Området omfattar delar av fastigheterna Sicklaön 40:12, Sicklaön 364:1, Sicklaön 40:11, Sicklaön 76:1, Sicklaön 138:4, Sicklaön 133:1 och Sicklaön 361:1 i Nacka kommun.

Teckenförklaring

■ Beslutsområde

Figur 1. Beslutsområde

Beskrivning av ärendet

Verksamhetens läge (SWEREF 99 TM) N 6578447, E 678928.

Region Stockholm

Den 2 oktober 2023 inkom Region Stockholm (Regionen) med ett klagomål angående avsänkta grundvattennivåer längs Värmdövägen i Nacka kommun. Regionen har även yttrat sig över handlingar från Nacka kommun/SKANSKA. I klagomålet och i övrigt har Regionen anfört bland annat följande:

Regionen har genom dom i mål M 1431-17 och M 8733-21 meddelade av Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt tillstånd till grundvattenbortledning för byggnation och drift av tunnelbana med villkor avseende bland annat kontroll av grundvattennivåer och infiltration.

Inom ramen för kontroll av grundvattennivåerna har Regionen under hösten 2023 noterat grundvattennivå under åtgärdsnivå för risk för skada i grundvattenrör 15SW328U på Nacka kyrkogård. Grundvattennivån i grundvattenrör 15SW013U, beläget mellan Nacka kyrka och Värmdövägen, var också påverkad. Regionen infiltrerade vatten i grundvattenrör 21A226U för att minska risken för skada. Regionen har bedömt att Nacka kyrka och kyrkogård är ett känsligt område med ställvis mäktiga lerlager.

Regionens arbete med tunnelbana passerade Nacka kyrka-området under hösten 2022. Den nu aktuella grundvattensänkningen har uppstått vid en annan tid, och är därför inte kopplad till Regionens tunneldrivningsverksamhet. Regionen har provat att stänga av infiltrationen och då sjönk grundvattennivåerna.

Regionen anger att de noterade sjunkande grundvattennivåer när Skanskas arbeten längs Värmdövägen ökade i omfattning under sensommaren. Regionen behövde starta infiltration den 2 oktober 2023 för att upprätthålla naturliga grundvattennivåer som annars hade underskridit ansatta larmnivåer. Infiltrationsåtgärden var effektiv för att höja grundvattennivåerna till naturliga grundvattennivåer centralt på kyrkogårdens område.

De avsänkta grundvattennivåerna är mest påtagliga i 15SW013U, 15SW328U, 21A226U och 21A227U. Nacka kommuns/Nacka

VA:s/SKANSKAs karta med angiven schaktbotten visar att schakten är nära eller strax under grundvattenytan i området vilket enligt Regionen förklarar att grundvattenytan påverkas.

Regionen vill framföra att det är viktigt att kommunen utreder ledningsschaktens permanenta påverkan på grundvattennivåerna och utför åtgärder så att det inte blir en permanent avsänkning.

Figur 2. Region Stockholms karta över grundvattenrör och verksamhet

Nacka kommun/Nacka VA/SKANSKA

Nacka kommun och SKANSKA har fått möjlighet att yttra sig över ärendet.

SKANSKA har beskrivit att SKANSKA utför arbeten med uppgradering av ledningssystem samt ombyggnation av vägområdet vid Värmdövägen. Beställare är Nacka kommun och Nacka vatten och avfall AB, nedan kallade verksamhetsutövaren.

SKANSKA har sänt över uppgifter om schaktbottendjup. Arbetena påbörjades 20 mars 2023. Arbetena planeras att avslutas i mitten av december 2023 (uppgiften inkom 30 oktober 2023).

SKANSKA beskriver att de inte leder bort grundvatten, utan endast nederbördsvatten samt infiltrationsvatten. De har inte sökt tillstånd då de inte bedömt att de stött på något grundvatten.

SKANSKA har låtit installera bentonitskärmar på flera ställen, för att undvika permanent grundvattenpåverkan.

Den 30 januari 2024 sände SKANSKA in ett PM angående grundvattenpåverkan. I PM:et redovisas beräkningar av pumpad vattenmängd och förväntad sänktratts utbredning utifrån

antagandet att magasinet är öppet. Som flödesuppgift används momentanflöde från en av de pumpar som var i drift vid Länsstyrelsens tillsynsbesök. Samtidigt redovisas att jordlagerföljden är lera på morän, och att grundvattenytan befinner sig i morän eller underkant lera.

Motivering till beslutet

Grundvattenrör 15SW013U är beläget mellan Nacka kyrka och Värmdövägen. Schaktbottennivån i närheten av grundvattenrör 15SW013U låg enligt SKANSKAs uppgifter på cirka +14,5 m medan grundvattennivån i röret normalt ligger runt +15,5m. Schaktbotten i höjd med Nacka kyrka har alltså legat cirka 1 m under rådande grundvattennivå.

Grundvattenrör 15SW328U är beläget på kyrkogården öster om Nacka kyrka. Schaktbottennivån allra närmast grundvattenrör 15SW328U är belägen på nivå cirka +17,1, medan grundvattennivån i röret normalt ligger på ungefär nivå +17. Schaktbotten har legat ungefär i nivå med grundvattennivån.

Påverkan på grundvattenrör 15SW013U och 15SW328U sammanfaller i tiden med schaktarbetena vid Värmdövägen.

Angående SKANSKAs PM den 30 januari 2024 får Länsstyrelsen anföra följande. Länsstyrelsen bedömer att jordlagerföljden visar på ett slutet grundvattenmagasin. Beräkningarna i PM:et om sänktratt och påverkan utifrån porvolym utgår dock från att magasinet utgör ett öppet grundvattenmagasin och är därför felaktiga. Utredningen i PM:et saknar också beskrivning av representativt flöde under arbetenas gång. Vad som framkommit av PM:et påverkar därför inte Länsstyrelsens bedömning.

Länsstyrelsen bedömer att en del av det vatten som länshållits inom Nacka kommun/Nacka VA/SKANSKAs ledningsschakt vid Värmdövägen utgjorts av grundvatten. Verksamheten har därmed inneburit grundvattenbortledning, vilket enligt 11 kap. 3 § punkt 6 miljöbalken (MB) utgör vattenverksamhet.

Vidare finner Länsstyrelsen ingen anledning att ifrågasätta Regionens uppgifter att grundvattennivåerna inom Nacka kyrkogård och vid Nacka kyrka har påverkats av grundvattenbortledningen inom VA-schakten. Länsstyrelsen finner inte heller anledning att ifrågasätta Regionens bedömning att Nacka kyrka och kyrkogård är

sättningskänsliga och därmed känsliga för påverkan på grundvattennivåerna.

Vad gäller grundvattennivåerna väster om grundvattenrör 19SW905U förefaller de inte ha påverkats av länshållning inom ledningsschaktet.

Vidare konstaterar Länsstyrelsen att Nacka kyrka utgör ett kyrkligt kulturminne med skydd enligt 4 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att bortledning av grundvatten inom ledningsschakten vid Värmdövägen, i de delar som ligger inom det orangemarkerade området i figur 1, kan medföra en risk för sättningar och därmed skador på mark, ledningar och byggnader, inklusive Nacka kyrka. Undantagsregeln i 11 kap. 12 § MB är därmed inte tillämplig. Vattenverksamhet är tillståndspliktig enligt 11 kap. 9 § MB. Såvitt Länsstyrelsen känner till saknar verksamhetsutövaren tillstånd till grundvattenbortledning inom ledningsschaktet vid Värmdövägen. Fortsatt grundvattenbortledning inom det orangemarkerade området i figur 1 utan tillstånd enligt 11 kap. MB ska därför förbjudas.

Länsstyrelsen har övervägt om Länsstyrelsen ska förelägga verksamhetsutövaren att söka tillstånd i efterhand för utförd grundvattenbortledning inom ledningsschaktet. Länsstyrelsen bedömer dock att frågor om ersättning för uppkommen skada kan prövas inom ramen för ett stämningsmål enligt 32 kap. MB, jämför t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom i mål M 19-17 den 24 april 2018. Ett föreläggande vore därför mer ingripande än vad som behövs i detta fall.

Bestämmelser som beslutet grundas på

I 26 kap. 9 § MB anges att tillsynsmyndigheten får besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Information

Som verksamhetsutövare har ni ansvar att visa att ni arbetar för att minska miljöpåverkan från er verksamhet och att ni har tillräcklig kunskap för att uppfylla miljöbalkens krav, bland annat genom att genomföra egenkontroll. Det är en följd av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB.

Det finns möjlighet att frivilligt i efterhand söka tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. MB.

Ledningsdragningar med rörgravsgrus och andra vattenförande konstruktioner och material kan generellt sett påverka grundvattennivåer och ge upphov till permanent förändring av grundvattennivåerna. Vid den aktuella ledningsschakten sker, såvitt Länsstyrelsen känner till, ingen vattenverksamhet utöver grundvattenbortledningen. Grundvattenbortledningen förbjuds genom föreliggande beslut. Eventuell övrig grundvattenpåverkan från ledningsschaktet får därför hanteras i annan ordning. Länsstyrelsen noterar att 3 kap. 3 § jordabalken hänvisar till 32 kap. MB för ersättning för skador till följd av grävning eller liknande åtgärder.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 10 00 eller via e-post stockholm@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 50101-2023 i ämnesraden för e-post.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Svante Ernberg med miljöhandläggare Malva Ahlkrona som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsassessor Jörgen Warstrand medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Kopia till

ellen.cowan@regionstockholm.se

linus.jonsson@regionstockholm.se

registrator@nacka.se

kundservice@nvoa.se

par.enlove@skanska.se

info@svenskakyrkan.se

nacka.forsamling@svenskakyrkan.se

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 50101-2023.